

T. B. M. M. (S. Sayısı : 237)

**Malmemurluklarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair
Kanun Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe Ko-
misyonları Raporları (1/419)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Karralar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md.

07/101-2138/01447

4 . 4 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 1.4.1988 tarihinde kararlaştırılan «Malmemurluklarının Kayyım Tayin edilmesine Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

İ. Kaya Erdem

Başbakan V.

GENEL GEREKÇE

Medeni Kanununun 530 uncu maddesi hükmü uyarınca; hayatta olup olmadığı belli olmayan ve malları on seneden beri mahkemece idare edilen kimsenin gaipliğine, Hazine'nin talebi üzerine hükmolünmakta ve gaipliğe hüküm için gerekli ilan müddeti içinde hiç bir hak sahibi ortaya çıkmazsa bu mallar Hazine'ye intikal etmektedir.

Gaipliğe hüküm tarihine kadar geçen on yıllık süre zarfında idaresi kimseye ait olmayan malların idaresi için atanan kayyımların tutum ve davranışlarının mahkemelerce kontrol imkânlarının kısıtlılığı nedeniyle uygulamada çeşitli sorun ve sakıncalar ortaya çıkmakta ve bunun sonucunda kanun hükmü uyarınca Hazine'ye intikal etmesi gereken mallar ve dolayısıyla Hazine büyük ölçüde zarara uğramaktadır.

Uygulamada görülen sakıncaların giderilmesi ve Hazine hukukunun daha iyi korunabilmesi için, Hazine'nin hak ve menfaati bulunan bu tür malların mahallin en büyük malmemurluğunun kayyım tayin edilmesi suretiyle idaresinin yararlı olacağı düşünülmüş ve bu konuda yasal düzenlemeye gidilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Kanunun amacının, gaip olan kişilerin malvarlıkları üzerindeki Hazine menfaatinin korunması olduğu açıklanmaktadır.

Madde 2. — Malmemurluklarının kayyım tayin edilmesi suretiyle, hayatta olup olmadığı belli olmayan ve malları kayyım marifetiyle idare edilen kişiler hakkında gaiplik kararı verilinceye veya malların sahibi hükmen belirleninceye kadar kayyım görevinin düzenli, istikrarlı ve menfaat ihlaline sebebiyet vermeden yürütülmesi sağlanmaktadır.

Malmemurluklarına kayyımlık ücreti ödenmeyeceğinden, kayyımlık ücretinden doğan sorunlar da önlenmektedir.

Tayin edilen kayyımların dava ve icra işlerini, o mahalde varsa, Hazine Avukatı vasıtasıyla görmeleri, işlerin uzman personel eliyle yürütülmesini, hızlandırılmasını ve hukukî açıdan olumlu sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır.

Kayyımın idare ettiği mallar üzerinde Hazine'nin hak ve menfaati olduğundan, Harçlar Kanununun Hazine'nin taraf olduğu dava ve icra işlerinde harçtan muaf tutulmasını sağlayan 13 üncü maddesinin (j) bendi, kayyım tayin edilen malmemurluklarının aynı türdeki işlemlerine de teşmil edilmektedir.

Geçici Madde 1. — Tasarının Geçici 1 inci maddesinde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sulh hâkimi tarafından atanmış bulunan kayyımların görevlerinin malmemurluğunun talebi üzerine sona erdirileceği ve sulh hâkimlerince 1 inci maddede belirtilen esaslara göre yeniden atama yapılacağı ifade edilerek yeni yapılacak atamalar ile birlikte, mevcut sorunların ve sakıncaların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 2. — Tasarının Geçici 2 nci maddesi ile de, daha önce tayin edilmiş kayyımların yaptıkları uzun süreli ve düşük bedelli kira sözleşmelerinden doğan Hazine zararlarının önlenmesi amaçlanmış ve bu madde 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanuna 2912, 3012 ve 3151 sayılı Kanunlarla eklenen hükümler doğrultusunda düzenlenmiştir.

Madde 3, 4 — Yürürlük ve yürütme maddeleridir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/419

Karar No. : 41

22 . 2 . 1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Malmemurluklarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun Tasarısı Adalet, Maliye ve Gümrük Bakanlıkları ve Yargıtay Başkanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

1. Medenî Kanun, kayyımlık hizmetinde ilke olarak şahsî sorumluluğu öngörmüştür. Bu nedenle, gerek tasarı başlığında gerek asıl ve geçici maddelerde yer alan «malmemurluğu» ibareleri yerine «malmemuru» ibareleri konulmuş ve bir makam olan malmemurluğu yerine, bir şahıs olan malmemurunun kanunun istediği yolda kişisel sorumluluğu sağlanmıştır.

2. Tasarının 2 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra eklenen bir fıkra ile malmemurlarının atama, emeklilik, istifa vb. nedenlerle görevlerinden ayrılacakları, oysa kayyımlık hizmet ve görevinin devamlılık gerektirdiği göz önüne alınarak, sulh hâkimince tayin edilecek yeni malmemurunun kayyımlık görevini ifa etmesi hükme bağlanmış ve her malmemurunun kendi kayyımlık görevi süresi içindeki işlem ve eylemlerinden sorumlu olacağı kuralı ile de, sorumluluğun hem şahsiliği, hem de devamlılığı sağlanmıştır.

Eklenecek diğer fıkra ile malmemurlarının Maliye ve Gümrük Bakanlığının il ya da ilçe müdürü oldukları, yoğun iş hacmi içinde, kayyımlık görevlerinin de kendilerine ek yükler getireceği düşünülerek, kayyımlık işlerinin bir bölümünü yazılı olarak ve açıkca astlarına devredebilmeleri sağlanmıştır. Esasen bu yetkilendirme bir iç münasebet olacak, kayyım olarak malmemurunun mahkemeye karşı sorumluluğu aynen devam edecektir.

Maddenin ikinci fıkrasının sonundaki «bunlara ücret ödenmez» ibaresi kaldırılarak bu kanuna göre tayin edilen kayyım'a ödenecek ücretin Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından belirleneceği hükme bağlanmış ve eklenen iki yeni fıkra nedeni ile dördüncü fıkra olarak düzenlenmiştir.

3. Tasarının Geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasındaki «tescil» kelimesi kira sözleşmelerinin tapuya şerh edildikleri dikkate alınarak «şerh» şeklinde değiştirilmiştir.

4. Tasarının diğer maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekilli
<i>Alpaslan Pehlivanlı</i>	<i>İhsan Nuri Topkaya</i>
Ankara	Ordu
Sözcü	Kâtip
<i>A. Reyhan Sakallıoğlu</i>	<i>Gökhan Maraş</i>
Sakarya	Kırşehir
Üye	Üye
<i>Ledin Barlas</i>	<i>Abdullah Ulutürk</i>
Adana	Afyon
Üye	Üye
<i>Kâmil Ateşoğulları</i>	<i>Muhittin Karaman</i>
Ankara	Gümüşhane
Muhalifim.	
Üye	Üye
<i>Ali Haydar Erdoğan</i>	<i>Ahmet Ersin</i>
İstanbul	İzmir
Muhalifim.	Muhalifim.
Üye	
<i>Güneş Gürseler</i>	
Tekirdağ	
Muhalifim.	

MUHALEFET ŞERHİ

Kabul edilen tasarı Medenî Kanunun «kayım» lık sistemine aykırı hükümler taşımaktadır.

Örneğin :

— Sulh hâkiminin kayıym tayinindeki yetki ve takdiri kısıtlanmaktadır.

— Kayıym tayin edilen kişinin yetki devri hükmü getirilmektedir.

Hazine yararı korunmaya çalışılırken Medenî Kanunun sistemi bozulamaz.

Tasarıya muhalifiz. 22.2.1989

Ali Haydar Erdoğan
İstanbul

Kâmil Ateşoğulları
Ankara

Güneş Gürseler
Tekirdağ

Ahmet Ersin
İzmir

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

13 . 4 . 1989

Esas No. : 1/419

Karar No. : 74

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanıp, Bakanlar Kurulunca 4.4.1988 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve ön havalesi uyarınca Adalet Komisyonunda görüşüldükten sonra Komisyonumuza havale edilen «Malmemurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 12.4.1989 tarihli 71 inci birleşiminde Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Yargıtay Başkanlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşüldü.

Medenî Kanununun 377 nci maddesinin 1 inci bendinde, bir kimsenin uzun süredir nerede olduğunun bilinmemesi ve mal varlığını bizzat kendisinin idare edememesi halinde malların idaresi için bir idare kayyımını tayin edilebileceği öngörülmüştür.

Tasarı ile, gaip kişilerin mal varlıkları üzerindeki hazine menfaatinin daha iyi korunması için mahallin en büyük malmemurunun kayyım olarak atanmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Yapılan görüşmelerde tasarı komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Adalet Komisyonunca kabul edilen 1 ve 2 nci maddeler ile geçici 2 nci madde ve yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 3 ve 4 üncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Geçici 1 inci maddede maddî hata olarak yer alan «1 inci madde» ibareleri «2 nci madde» şeklinde düzeltilerek madde metni yapılan bu düzenleme ile kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kemal Akkaya
Samsun

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman

İbrahim Demir
Antalya

Bu Rapor Sözcüsü
Mehmet Kahraman
Erzurum

Mehmet Ali Bilici
Adana

Nihat Türker
Afyon

Fenni İslimyeli
Balıkesir

Mehmet Seven
Bilecik

Muzaffer Arıcı
Denizli

Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Mehmet Moğultay
İstanbul

M. Turan Bayazıt
İzmir

S. Halil Özsoy
Kayseri

Sümer Oral
Manisa

Şakir Şeker
Sivas

Ünal Akkaya
Çorum

Erol Zeytinoglu
Eskişehir

Abdullah Aykon Doğan
Isparta

Hüsni Okçuoğlu
İstanbul

Birgen Keleş
İzmir

Şevki Göğüsger
Kırşehir

Mahmut Öztürk
Niğde

Enis Tütüncü
Tekirdağ

Tevfik Ertüzün
Zonguldak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Malmemurluklarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, gaip kişilerin malvarlıkları üzerindeki Hazine menfaatinin daha iyi korunmasını sağlamak üzere, mahallin en büyük malmemurluklarının kayyım tayin edilebilmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

MADDE 2. — Sulh mahkemesi, Türk Kanunu Medenisi'nin 377 nci maddesinin 1 numaralı bendine göre kayyım tayin etmeden önce, mahallin en büyük malmemurluğundan, idaresi kimseye ait olmayan mallar üzerinde Hazine'nin hak ve menfaati bulunup bulunmadığını ayrıca araştırır. Hazine'nin hak ve menfaatinin söz konusu olduğunun anlaşılması halinde, mahallin en büyük malmemurluğunu kayyım tayin eder.

Bu malları idare eden malmemurlukları kayyımınlar hakkındaki hükümlere tabidir, ancak bunlara ücret ödenmez.

Kayyım tayin edilen malmemurluğu, Hazine avukatı bulunan yerlerdeki dava ve icra işlerinde vereceği yetki belgesi ile Hazine avukatı tarafından temsil olunur.

Kayyım tayin edilen malmemurluğunun 492 sayılı Harçlar Kanununun 1 ve 3 sayılı tarifelerine giren bütün işlemleri hakkında aynı Kanunun 13 üncü maddesinin (j) bendi hükmü uygulanır.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**Malmemurlarının Kayyım Tayin Edil-
mesine Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, gaip kişilerin malvarlıkları üzerindeki Hazine menfaatinin daha iyi korunmasını sağlamak üzere, mahallin en büyük malmemurlarının kayyım tayin edilmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

MADDE 2. — Sulh mahkemesi, Türk Kanunu Medenisinin 377 nci maddesinin 1 numaralı bendine göre kayyım tayin etmeden önce, mahallin en büyük malmemurluğundan, idaresi kimseye ait olmayan mallar üzerinde Hazinesin hak ve menfaati bulunup bulunmadığını ayrıca araştırır. Hazinesin hak ve menfaatinin söz konusu olduğunun anlaşılması halinde, mahallin en büyük malmemurunu kayyım tayin eder.

Malmemurunun değişmesi halinde yeni atanan malmemuru sulh hâkimince kayyım tayin edilir. Her malmemuru kendi kayyımlık görevi sırasındaki işlem ve eylemlerinden sorumludur.

Malmemuru kayyımlık yetki ve görevlerinin bir bölümünü, sınırlarını yazılı olarak, açıkça belirlemek şartıyla, astlarına devredebilir. Yetki devri, yetki devreden kayyımın sorumluluğunu kaldırmaz.

Bu malları idare eden malmemurları kayyımlar hakkındaki hükümlere tabidir. Ancak, bu Kanuna göre tayin edilen kayyıma ödenecek ticret Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından belirlenir.

Kayyım tayin edilen malmemuru, Hazine avukatı bulunan yerlerdeki dava ve icra işlerinde vereceği yetki belgesi

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**Malmemurlarının Kayyım Tayin Edil-
mesine Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Adalet Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Adalet Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1. — 1 inci madde kapsamına giren hallerde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce atanmış kayyımlarla ilgili olarak mahallin en büyük malmemurluğunun talebi üzerine sulh hâkimince mevcut kayyımın görevinin sona erdiğine karar verilir ve 1 inci maddede belirtilen esaslara göre kayyım tayin edilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Geçici 1 inci madde gereğince görevi sona erdirilen kayyımların idare ettikleri gayrimenkule ilişkin olarak yaptıkları kira sözleşmeleri, tapuya tescil edilmiş olsalar dahi, kayyım tayin edilen malmemurluklarının, yeni kira bedeli ve şartlarını kiracıya tebliğ etmesinden altı ay sonra kendiliğinden sona erer. Yeni kira bedel ve şartları Hazineye ait gayrimenkullerin kiraya verilmesine ilişkin usullere göre belirlenir.

Eski kiracının, birinci fıkrada belirtilen altı ayı takip eden 30 gün içinde yeni kira bedeli ve şartları ile kira sözleşmesi yapmaya hakkı vardır.

Teklif edilen yeni bedel ve şartlara kiracılar tarafından sulh mahkemelerinde itiraz olunabilir. Bu itirazla ilgili davalara sulh mahkemelerinde öncelikle bakılır. İkinci fıkrada belirtilen 30 günlük süre içinde itiraz ve rüçhan haklarını kullanmayan ve gayrimenkülü tahliye etmeyenlerin tahliyeleri icra memurluğundan istenir.

İtiraz yoluna giden kiracı, teklif edilen kira bedelini aylık olarak ödediği takdirde tahliye edilmez. Kiracının itirazı üzerine sulh mahkemesince tespit edilecek rayiç kira bedeli, teklif edilen kira bedelinden düşük olursa, farklar sonraki ayların kira bedellerine mahsup edilir.

Kayyım tayin edilen malmemurluğunun teklif ettiği veya sulh mahkemesinin tespit ettiği kira bedeli ve şartlarıyla yapılacak kira sözleşmesinin başlangıç tarihi, birinci fıkrada belirtilen altı aylık sürenin bitim tarihidir.

Mahkeme kararının kesinleşmesinden başlayarak otuz gün içinde, mahkemece tespit edilen kira bedeline göre sözleşme yapma hakkını kullanmayan ve biriken kira farklarını ödemeyen kiracının tahliyesi icra memurluğundan istenir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

ile Hazine avukatı tarafından temsil olunur.

Kayım tayin edilen malmemurunun 492 sayılı Harçlar Kanununun 1 ve 3 sayılı tarifelerine giren bütün işlemleri hakkında aynı kanunun 13 üncü maddesinin (j) bendi hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Geçici 1 inci madde gereğince görevi sona erdirilen kayımların idare ettikleri gayrimenkule ilişkin olarak yaptıkları kira sözleşmeleri, tapuya şerh edilmiş olsalar dahi, kayıym tayin edilen malmemurlarının, yeni kira bedeli ve şartlarını kiracıya tebliğ etmesinden altı ay sonra kendiliğinden sona erer. Yeni kira bedel ve şartları Hazineye ait gayrimenkullerin kiraya verilmesine ilişkin usullere göre belirlenir.

Eski kiracının, birinci fıkrada belirtilen altı ayı takip eden 30 gün içinde yeni kira bedeli ve şartları ile kira sözleşmesi yapmaya hakkı vardır.

Teklif edilen yeni bedel ve şartlara kiracılar tarafından sulh mahkemelerinde itiraz olunabilir. Bu itirazla ilgili davalara sulh mahkemelerinde öncelikle bakılır. İkinci fıkrada belirtilen 30 günlük süre içinde itiraz ve rüçhan haklarını kullanmayan ve gayrimenkulü tahliye etmeyenlerin tahliyeleri icra memurluğundan istenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1. — 2 nci maddede kapsamına giren hallerde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce atanmış kayımlarla ilgili olarak mahallin en büyük malmemurluğunun talebi üzerine sulh hâkimince mevcut kayıymın görevinin sona erdiğine karar verilir ve 2 nci maddede belirtilen esaslara göre kayıym tayin edilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Adalet Komisyonu metninin Geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

İtiraz yoluna giden kiracı, teklif edilen kira bedelini aylık olarak ödediği takdirde tahliye edilmez. Kiracının itirazı üzerine sulh mahkemesince tespit edilecek rayiç kira bedeli, teklif edilen kira bedelinden düşük olursa, farklar sonraki ayların kira bedellerine mahsup edilir.

Kayım tayin edilen malmemurunun teklif ettiği veya sulh mahkemesinin tespit ettiği kira bedeli ve şartlarıyla yapılacak kira sözleşmesinin başlangıç tarihi, birinci fıkrada belirtilen altı aylık sürenin bitim tarihidir.

Mahkeme kararının kesinleşmesinden başlayarak otuz gün içinde, mahkemece tespit edilen kira bedeline göre sözleşme yapma hakkını kullanmayan ve biriken kira farklarını ödemeyen kiracının tahliyesi icra memurluğundan istenir.

MADDE 3. — Tasarımın 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

MADDE 3. — Adalet Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

1 . 4 . 1988

Başbakan V.

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

A. Bozer

Devlet Bakanı

A. Kahveci

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

İçişleri Bakanı

M. Kalemli

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Ulaştırma Bakanı

E. Pakdemirli

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

F. Kurt

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

V. Atasoy

Devlet Bakanı V.

A. Kahveci

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı

N. Kitapçı

Millî Savunma Bakanı

E. Vuralhan

Dışişleri Bakanı

A. M. Yılmaz

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

H. C. Güzel

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

B. Akarcalı

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ş. Yürür

Kültür ve Turizm Bakanı

M. T. Titiz

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Adalet Komisyonu metninin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

